

Mirzə Ələkbər Sabir

Bir batman balla yeyilməsi mümkün olmayan şeirlər

Şallağə tutub peykəri-üryanını, allam!
Öz halını sal indi özün yadə, əkinçi!
Lağ-lağ danışıb başlama fəryadə, əkinçi!

Cütçü babasan, buğdanı ver, darı yeyərsən,
Su olmasa, qışda əridib qarı yeyərsən,
Daşdan yumuşaq zəhr nədir, marı yeyərsən,
Öyrəşməmişən ət-yağa dünyadə, əkinçi!
Heyvan kimi ömr eyləmişən sadə, əkinçi!

Lakin mənim insanlıq olub vəz'i-mədarım,
Bəyzadəyəm, asayışədir cümlə qərarım,
Meysiz, məzəsiz bitməz olur şamü nəharım;
İştə belədir haləti-bəyzadə, əkinçi!
Bəyzadələrin rəsmi budur, adə, əkinçi!..

Fəhlə, özünü sən də bir insanımı sanırsan?!

Fəhlə, özünü sən də bir insanımı sanırsan?!
Pulsuz kişi, insanlığı asanımı sanırsan?!
İnsan olanın cahü cəlalı gərəkdir olsun,
İnsan olanın dövləti, malı gərəkdir olsun,
Hümmət demirim, evləri ali gərəkdir olsun;
Alçaq, ufacıq daxmanı samanımı sanırsan?!
Axmaq kişi, insanlığı asanımı sanırsan?!

Hər məclisi-alidə soxulma tez araya,
Sən dur ayaq üstə, demə bir söz ümərəyə,
Caiz deyil insanca danışmaq füzərayə,
Dövlətlərin kəndini yeksanımı sanırsan?!
Axmaq kişi, insanlığı asanımı sanırsan?!

Fəqr ilə şinə əhlinə kim verdi müsəvat?
Mənədə də, surətdə də var buna münafət,
Öz fəzlini pulsuz edməz kimsə isbat,
Bu mümtənəi qabili-imkanımı sanırsan?!
Axmaq kişi, insanlığı asanımı sanırsan?!

Get vur çəkicin, işlə işin, çıxma zeyindən,
Məqsud müsəvat isə ayrılma ceyindən,
Var nisbətən ərəbi-şinəyə nə şeyindən?
Bir abbasi gün mzdunu milyanı sanırsan?!
Axmaq kişi, insanlığı asanımı sanırsan?!

Dövlətliyik, əlbəttə, şərəfdə bizimdir,
Əmlak bilzdirsə, əyalətdə bizimdir,
Divan bizim, ərəbi hökumətdə bizimdir,
Ölkə dərəbəylik deyər xan-xanımı sanırsan?!
Axmaq kişi, insanlığı asanımı sanırsan?!

Asudə dolanmaqda ikən dövlətimizdən,
Azgınlıq edirsiz hələdə nemətimizdən,
Böylə çıxacaqsınız bizim minnetimizdən?
Ehsanımızın şükürünü küfranımı sanırsan?!
Axmaq kişi, insanlığı asanımı sanırsan?!

Heç bir utanırsan?!
Ya bir usanırsan?!
Əlminnetü-lillah,
Odlara yanırısan!

Qorxuram

Payı-piyadə düşürəm çöllərə, -
Xari-müğülan görürəm, qorxmuram.

Seyr edirəm bərrü biyabanları, -
Quli-biyaban görürəm, qorxmuram.

Gah oluram bəhrdə zövrəqnişin, -
Dalğalı tufan görürəm, qorxmuram.

Gəh çıxıram sahile, hər yanda mın
Vəşiyi-ğüran görürəm, qorxmuram.

Gah şəfəq tək düşürəm dağlara, -
Yanğılı vulkan görürəm, qorxmuram.

Gəh enirəm sayə tək ormanlara, -
Yırtıcı heyvan görürəm, qorxmuram.

Üz qoyuram gah neyistanlara, -
Bir sürü aslan görürəm, qorxmuram.

Məqbəralikdə edirəm gəh məkan, -
Qəbrdə xortdan görürəm, qorxmuram.

Mənzil olur gəh mənə viranələr, -
Cin görürəm, can görürəm, qorxmuram.

Bu küreyi-ərdə mən, müxtəsər,
Müxtəlif əlvan görürəm, qorxmuram

Xarici mülkündə də həтта gəzib
Çox tühaf insan görürəm, qorxmuram.

Leyk, bu qorxmazlıq ilə, doğrusu,
Ay dadaş, vallahi, billahi, tallahi,
Harda müsəlman görürəm, qorxuram!..

Bisəbəb qorxmayıram, vəchi var:
Neyləyim axır, bu yox olmuşların
Fikrini qan-qan görürəm, qorxuram,
Qorxuram, qorxuram, qorxuram!..

Mən belə əsrarı qana bilmirəm

Mən belə əsrarı qana bilmirəm,
Qanmaz olub da dolana bilmirəm!..

Axtaxana, dağda dana böyüdü,
Mən böyük ollam haçana, bilmirəm!..

Derlər utan, heç kəsə bir söz demə, -
Həq sözü derkən utana bilmirəm!..

Neyləməli, göz görür, əqlim kəsir,
Mən günəşi göydə dana bilmirəm!..

Şiddəti-seylan ilə baran töküür,
Bir koma yox, daldalana bilmirəm!..

Derlər usan, hərzəvü hədyan demə, -
Güc gətirir dərd, usana bilmirəm!..

Derlər, otur evdə, nedim, kasibəm,
Kəsb eləməzsəm, qazana bilmirəm!..

Derlər, a qanmaz, de yıxıl, öl, qutar!
Hə, balam, doğrusu, ay dadaş, mən dəxi
Məsləhət ondan o yana bilmirəm!..

Daş qəlbli insanları neylərdin, ilahi?!

Daş qəlbli insanları neylərdin, ilahi?!
Bizdə bu soyuq qanları neylərdin, ilahi?!

Artıqca həyasızlıq olur el mütəhəmmil,
Hər zülmə dözən canları neylərdin, ilahi?!

Bir dövrdə kim, sidqü səfa qalmayacaqmış, -
Bilməm belə dövrənləri neylərdin, ilahi?!

Məzlumların göz yaşdı dərya olacaqmış, -
Dəryaları, ümmanları neylərdin, ilahi?!

Səyyadi-cəfakardə rəhm olmayacaqmış, -
Ahuləri, ceyranları neylərdin, ilahi?!

Bağın, əkinin xeyrini bəylər görəcəkmış, -
Töxm əkməyə dehqanları neylərdin, ilahi?!

İş rəncbərin, güc öküzün, yer özünükü, -
Bəyzadələri, xanları neylərdin, ilahi?!

Hökm eyləyəcəkmış bütün ələmdə cəhalət, -
Dildadəyi-irfanları neylərdin, ilahi?!

Surtuqlu müsəlmanları təkfirə qoyan bu
Döşdüklü müsəlmanları neylərdin, ilahi?!

Yaxud buların bunca nüfuzu olacaqmış, -
Beş-üç bu süxəndənləri neylərdin, ilahi?!

Qeyrətli danosbazarımız iş bacarırkən, -
Tənbəl, dəli şeytanları neylərdin, ilahi?!

Ərlər hərə bir qız kimi oğlan sevecəkmış, -
Evlərdəki nisvanları neylərdin, ilahi?!

Tacirlərimiz Sonyalara bənd olacaqmış, -
Bədbəxt Tükəzbanları neylərdin, ilahi?!

Sübhənəkə, sübhənəkə, sübhənəkə, ya rəb!
Baxdıqca bu hikmətlərə heyran oluram həp!..

Fisincan

Sanma əzdikcə fələk bizləri viranlıq olur,
Un təmənnası ilə buğda dəyirmanlıq olur!

Qarışıqdır hələlik millətin iste'dadı, -
Ələnsə, safı bir yan, tozu bir yanlıq olur!

Çalxalandıqca, bulandıqca zaman nehrə kimi,
Yağı yağ üstə çixir, ayrıları ayrıanlıq olur!

Kim ki, insanı sevər, - aşıqı-hürriyyət olur,
Bəli, hürriyyət olan yerdə də insanlıq olur!

Ey ki, dərşən, ürəfa rahi-xəta dərşəm özün,
Elmi-məntiqcə bu söz bəhreyi-nadanlıq olur!

Ürəfa dərşən özün, əhli-xətədə bulunur,
Düşünürsənmi bu sözdə necə hədyanlıq olur?

Gözünü xirələdirmi günəşi irfanın?
Haydi, xəffaşifət, buncamı xulqanlıq olur?!

Tanırıq biz sizi artıq, demə ha, biz beləyik,
Tanılır ol kişi kim, tutduğı meydanlıq olur!

Baxmasız guşeyi-çəşm ilə fəqirəne tərəf,
Yüyürürsüz ora kim, dadlı fisincanlıq olur!..

Var

Hər səri-muydə min aşıqı-nalanın var,
Məgər, ey şux ki, bir cismdə min canın var?

Leyliyə Qeys olur aşıq, sənə min-min Leyli,
Axtarırsan yenə bir aşıq, əcəb qanır var!

Xahişin tərk-i-dilü can idi, mən həm etdim,
Söylə, ey yar, görüm şimdiki nə fərmanın var?

Eyd-əzhadə qoyun kəsmə, boyun qurbanı,
Aşıqı-zar kimi kəsməyə qurbanın var.

Suzi-binaleyli-pərvanəni gör, ey bülbül,
Səhni-gülzardə ancaq sənin əfğanın var.

Hər mərəz çarəsini eyləmək asandı, təbib,
Mərəzi-eşqə nə tədbir, nə dərmanın var?

Sabira, qərç edər axır səni bu seyli-bəla,
Olma qafil belə kim, didəyi-giryanın var.

